

Ozlr po svetu.

Kako Angleški čelbarji čebele častijo.

Na Angleškem imajo kmetje skor povsod navado, če kdo izmed njih družine umerje, da tudi dajo to smert čbelam vediti; tako trdno se derže te vražne navade, da bi je za noben denar ne opustili, ker se bojé, da bi jim sicer celi čebelnjak ne pomerl. Če tedaj kdo v njih hiši umerje, berž črna pèrt obesijo tudi na čbelnjak. V nekterih krajih še s posebno veliko častjó smert domačega človeka naznanjajo čbelam; — cela družina se namreč podá pred čbelnjak in da vsakemu panju žalostno prigodbo s tem vediti, da eden izmed nje poterka trikrat s ključem na vsaki panj in med tem glasno oklicuje smert merliča. Ako bi tega ne storili, se bojé, da bi razžaljene čebele ne zapustile panj in kam drugim zletele, ali pa hirale in pomèrle. Nekteri kmetovavci pa čislajo čebele celó tako visoko, da jim vsako za celo deželo imenitno prigodbo na znanje dajejo.

V Švajci solé jabelčnik.

V nekterih krajih imajo Švajcarji staro staro navado jabelčnik ali hruškovico, ki se prihodnje poletje pije, soliti. To delajo zavolj slabih hramov (klet), v kterih bi mošt prihodnje poletje zategljiv postal. Osoljen ostane mošt močen, prijeten in stanovit. Tudi z vinskim mostom so skusili to; prihodnjo spomlad je bilo vino lepo svitle farbe, prijetniši in sladkeje kakor tisto, ki ni osoljeno bilo.

Fabrika, v kateri se prodaja košena moka za gnojenje zemljiš.

V vasi Atzgersdorf blizu Dunaja je napravil gosp. Fichtner fabriko, v kateri iz kostí moko melje, ktero na Dunaji (Wildpretmarkt Nr. 580) prodaja po 3 fl. 30 kr. cent.

Vsakemu umnemu kmetovavcu je znano, da kosti so kaj dober gnoj, še bolji pa so v moko zmlete. Gosp. profesor Schrötter je kemiško preiskal 100 funtov košene moke in dobil je v njih: 39 funtov koščenege lima in enmalo masti, 49 funtov fosforokislega apna in enmalo fosforokisle magnezije, 5 funtov ogeljnokislega apna, 6 funtov vode, 1 funt peska.

Po skušnjah slavnega prof. Stöckhardta se potrebuje, en oral (joh) popolnoma pognojiti, 8 do 10 centov koščene moke, in en cent koščene moke toliko zdá, kakor 20 do 25 centov živinskega gnoja.

Starozgodovinski pomenki.

VINDRVNA — SERENDIVS.

Ankershofen V. 623. Muhar I. 373.

Rasložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?« (Dalje.)

Pri linanskih (Lüneburger) Slavenih je vedri pomenilo toliko kot solnce (Kollar str. 297.) Tudi v staroslovenskem jeziku najdem besedo vedro v pomenu serenitas (glej: staroslov. sveto pismo Matth. XVI. 2.) Priimena solnčnega boga Indra-ta so bile po Paulinu (Systema Bhram str. 176.):

1. Divaspadi, semideorum Dominus. Beseda Div, Dível še je ostala v severno-slavenskih jezikih in pomeni hudega duha (glej: Igor, edit Hanka str. 8, Pravda ruska I. str. 67.); v serbskem jeziku pomeni div gigas (Vukov Riečnik pod besedo div), primeri slovensko: diviti, divno. Tudi padi je ostalo v slovenskem jeziku: gos-pad, gos-pod od gô, terra, bos, casa, tedaj je gospod toliko, kakor horvaško kuće gazda, Hausherr.

2. Džisnu, victor, od džiš vincere, zato imena Vladislav, Vitislav pri severnih Slavenih in imena Victor, Dioviator ¹⁾ = Bogovit, Velevit, Svetovit na rimskih kamnih.

3. Harivahana, virides, flavos, e gilvo nigricantes equos habens. Hari se veli v sanskritu konj. Besedo hare, haretina še poznajo štajerski Dolanci in njim pomeni konja. Besedi vahana primeri slovensko važati, prevažati (h = s, š in g = z, ž.)

4. Meghavan, nubium incola, slovenski Megovan, Meglovan.

5. Meghavahana, nubibus vectus, Megavozen, Meglovožen.

6. Puruhrda virilis animi, strenuus, fortis; pura se veli v sanskritu tudi mož. prvi mož se je tudi imenoval Puru. Hrda pa je toliko kot česko Hrdina = junak, staroslovenski gordi, novoslovenski gerdi, kar se napéno rabi v pomenu „hässlich“; zato imena Gordius, Gordianus na rimsko-slavenskih kamnih.

7. Sakra, od glagola sak, posse, können, vermögen. V fari sv. Jurja v Šavnici je vas, ktera se veli Volehneci. Sosedji njih pravijo, ako hočejo une dražiti, da so Seki. Sek pa se na Štajerskem veli bivól ali pa velik ogersk junec. Podoba moči pa je po indičkem vol; iz tega si razjasnimo in vidimo, da vol in sek ednako pomeni, in zakaj Volehnece za Seke moji rojaki imajo.

Druga vas se pravi Juvanci. Od njih se pravi: „da imajo bika na lanci“. Tudi ta prislovica je znamenita. Juv pomeni v staroitalskih narečjih toliko, kot jun, pomanjšavka je junec = bik, vol. Zdaj se razložiti da, zakaj mesto Solnigrad (Salzburg) pišejo latinski pisatelji Juvavium, gerški pa Govavon ²⁾, Obojno ime pomeni enako juv — gav — vol — bik — jun.

Vse te zabavljice so ostale iz paganskih časov. Živa je bil časten pod podobo vola, juna, bika, juva, gava, kateri je imel razna imena: Dherma (odtod naša beseda „termast“ stierköpfig), Nundi (odtod slovenska beseda munda = bik, moud, moudi, Stierhoden, — n in m se spremenvata, kakor medved in nedved (poljski: niedzwiedz) imam in iman itd.) Kala, zato slovaško kajla, nomen bovis (Bernolak Slov. II. 862).

Da bi nam kakšni domorodec vse te zabavljice nabrali hotel, koliko gradiva bi ne dobili za slovensko jeziko- in basnoslovje!

10. Svargaradža, firmamenti rex, Svar, coelum, radža, rex, primeri slovensko svara, Milch in Milchstrasse na Štajerskem znano in imena ilirskega kralja Svarus ³⁾ in severno-slavenskega kneza Svaruna ⁴⁾.

11. Šatakratu, centum sacrificia habens. Symbol Indratov je bil božji stolec, dóga, iris, der Regenbogen. Znabiti, da je ime Diastul ⁵⁾ na panonskih kamnih barbarski prestavek slov. „božji stol“. Na Štajerskem pa se veli dóga tudi požerč, požreč, kar ni nič drugega, kakor prestavljenje indijskega „kratu“; primeri: Žertva, sacrificium, žerec, žrec, sacrificulus.

12. Marut, Marutvan aëreus, primeri slovensko mavra, mavrica, dóga, dúga, požerč, božji stol,

¹⁾ Ankershofen 499.

²⁾ Tudi pod imenom Favaródoovor se najde, glej: Dr. S. F. W. Hoffmann „Alterthumswissenschaft“ str. 217. Gavanoturon je tedaj toliko, kot mesto Živatu pod podobo gava-tura častnemu posvečeno. Živa je tako bil časten kot solnce, kakor italski Herkul.

³⁾ Appian Illyr. V. 551.

⁴⁾ Šafařík Slov. Staroz. II. 30.

⁵⁾ Muhar Gesch. der Steier. I. 366.